

KRÓNIKA

DÍJAK, ELISMERÉSEK — A művészet terén elért eredményeiért az idén Bahrija Nuri-Hadžić operaénekesnőt, Olja Ivanjicki festőnőt, Miodrag Pavlović költőt, író, valamint Aleksandar Tišma író, részesítették Július 7-e díjban. Bahrija Nuri-Hadžić a belgrádi Opera tagjaként kiváló alakításával nemcsak ország-szerte, hanem a világ legjelentősebb operaházaiban is fellépett és ismertté vált. Olja Ivanjicki a Medijale csoport tagjaként kezdte pályafutását. Számára a művészet mindig sorskérdés volt, szimbolikus-poétikus és metaforikus képrendszer segítségével közvetíti üzenetét. Harmincéves munkássága a legjelentősebb hazai alkotók sorába emeli. Miodrag Pavlović költészetét a művészi érzékenység és az intellektuális látásmód jellemzi. A legjelentősebb jugoszláv költők egyike, akit verseinek szuggesztív ereje, a metaforikus versbeszéd, költészetének tematikai és motívikai dimenziói a modern irodalom vezető egyéniségévé avattak. Esszéiben nagyfokú erudíciója és lényeglátató gondolkodása tárgyiasul, egyazon intenzitással töpreng a költészet lényegéről, az irodalmi ízlés kérdéseiről, mint ahogyan hazai és külföldi írók portréját rajzolja meg. Aleksandar Tišmát elsősorban regény- és novelláíróként tartjuk számon. Fiatalkorában verseket és irodalomkritikákat is közzétett, s számos magyar nyelvű regény szerb-horvát tolmácsolója. Prózaí művei az ember egzisztenciális kiszolgáltatottságáról szólnak; a lényegbevágó megfigyelések és a pontos ábrázolás mestere, aki az ember rejtejt tudattartalmait ragadja meg szigorúan szerkesztett munkáiban. „Tišma egyaránt meggyőző, ha a háború borzalmairól ír, vagy ha a mindennapok drámai konfliktusait jeleníti meg. Ő az az

író, akinek mindig hinni lehet” — áll a Július 7-e díjat odaítélő bizottság jelentésében.

A Miroslav Krleža-díjat, amelyet háromévenként ítélnek oda, a Miroslav Sichel, Nedeljko Mihanović, Vlatko Pavletić, Ante Stamać és Mirko Tomašović összetételű bírálóbizottság Slavko Mihalićnak ítélte oda. A zsűri döntése értelmében az 1984 és 1987 között Horvátországban megjelent legjobb költészeti alkotás a költő *Tiše lomače* (Csendes máglyák) című kötete. A Forum Könyvkiadó nemrégiben jelentette meg az ismert horvát költő válogatott verseit magyar nyelven. Az *Atlantisz* című kötet az 1951—1985 közötti időszak versterméséből ad gazdag válogatást.

Danilo Kiš író rangos irodalmi elismerésben részesült, az NSZK-beli Südwestfunk Baden-Baden rádióállomás irodalmi folyóiratának díját érdemelte ki. Nagy figyelmet keltettek Danilo Kiš német nyelvre is lefordított művei, a *Borisz Davidovics sír-emléke*, a *Holtak enciklopédiája*, a *Kert, hamu és a Homokóra*, a kritikusok igen kedvezően értékelték őket, a *Homokórá*t a hónap legjobb regényének nyilvánították.

A Jovan Popović-díjat, a Harcoszövetség Tartományi Bizottságának elismerését, amelyet évente a vajdasági nemzetek és nemzetiségek forradalmi hagyományainak ápolása terén elért eredményekért ítélnek oda, az idén Aleksandar Tišma *Kapo* című regényéért, Balogh István Mayer Ottmárról szóló monográfiájáért, Radivoje Stakić *Becse a háborúban és a forradalomban 1941-től 1945-ig* Radomir Prica *Grgruevci a forradalomban* című mun-

kájáért, Zdravko Mandić a *Fruška gora-i partizánok* című faliszönyegéért, Stevan Bodnarov képzőművész pedig életművéért érdemelte ki. Jovan Popović-díjat kapott két intézmény is: a kikindai zenekedvelők egyesülete valamint a Harcoszövetség szabadkai közéleti bizottsága a *Titói ösztönzés* című gyűjtemény megjelentetéséért.

A Magyar Népköztársaság elnöki Tanácsa Csillagrenddel tüntette ki dr. Penavin Olga néprajzkutatót, nyugalmazott egyetemi tanárt a jugoszláviai magyarság hagyományainak rendszeres feltárásáért, valamint a magyar—jugoszláv kulturális, tudományos és oktatási kapcsolatok sokévi ápolásáért. Az elismerést június 20-án az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karán Györke Sándor, Magyarország belgrádi nagykövete adta át.

A Vajdasági Művelődési Önigazgatási Érdekközösség nemrégiben tizenöt nívódíjat osztott ki a múlt évben elért kimagasló művészi teljesítmények jutalmazására. Az írók közül elismerésben részesült dr. Miodrag Radović *Književna aksiologija* (Irodalmi axiológia) című tanulmánykötetéért, Judita Šaljo *Trag kočnja* (Féknym) című regényéért, Brasnyó István Milorad Pavicé, regényének, a *Kazár szótár*nak a magyar nyelvű fordításáért, Koncz István *Ellen-máglya* című verseskötetéért és Mihail Harpan szlovák nyelven írt irodalomelméletéért. Az újvidéki Matica srpska Könyvkiadó impozáns szlovén nyelvű sorozatáért hasonló elismerésben részesült. A színművészek közül Rövid Eleonórá, az Újvidéki Színház művésznőjét Örkény István *Tóthéke*, Jordan Plavneš „R”, Mrozek *Mészárszék* és a Kádár Kata című előadásban nyújtott alakításaiért, a színházi dolgozók közül Milutin Karišikot a *Vajdasági Színházak Almanachja* szerkesztéséért díjazta a bizottság. Az érdekközösség zenei alosztálya Zoran Mulić zeneszerzőt és Slobodan Bursac karmestert díjazta. Az előbbit az *Örök völegény* című balett librettójáért, Bursac karmestert pedig abból az alkalomból, hogy a zrenjanini Josif Marinković kórusal

Londonban elnyerte a világ legjobb amatőr kórusainak fesztiválján az első díjat. Posztumusz részesítették nívódíjban Đorđe Jović képzőművészeti kritikust nemrég könyvben is megjelent képzőművészeti kritikáiért. A díjazottak között van Olga Mikić művészettörténész a *Szentendrei portrék és a vajdasági képtárak 140 éve* című publikációjáért, továbbá Miloš Arsić művészettörténész a Stevan Maksimović és Stojan Trumić munkásságát bemutató kiállításokért, valamint Milorad Girić régész a bánáti körös kultúra feltárása terén elért eredményeiért. Hasonló elismerésben részesült még dr. Veselinović Sulcz Magdolna nyugalmazott egyetemi tanár, néprajzkutató és Katarina Ćirić Petrović a nemzetközi kulturális kapcsolatok ápolása terén kifejtett tevékenységéért.

Kinka Rita fiatal szabadkai zongoraművész nő nemrégiben két rangos nemzetközi elismerésben részesült. A fiatal előadóművészek meghívásos nemzetközi szemléjén Bordeaux-ban aranyérmét és oklevelet kapott, a Prágai nyár elnevezésű versenyen pedig — amelybe tizenegy év után újra beiktatták a zongorát mint versenykategóriát — igen erős nemzetközi mezőnyben negyedik lett, oklevelet érdemelt ki.

ÚJ JELÖLT A JUGOSZLÁV ÍRÓSZÖVETSÉG ELÉRE — A Szerbiai Íróegyesület Slobodan Selenić személyében új jelöltet állított a Jugoszláv Írószövetség élére. Mint ismeretes, az országos írószövetségnek már évek óta azért nincs elnöke, mert az eddigi jelölt, Miodrag Bulatović nem kapta meg az íróegyesületek többségének szavazatát. A szerbiai írók ezen a tisztújító értekezletén saját elnökükké Matija Bećkovićot választották meg.

TANÁCSKOZÁS MILAN KONJOVIĆ MUNKÁSSÁGÁRÓL — A Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia szervezésében június folyamán kétnapos tudományos tanácskozást szerveztek, melynek témája a kilencvenéves Milan Konjović élete és munkája volt. Az értekezleten több hazai

és külföldi szakember méltatta a gazdag életművet. A felszólalók ismertették a festő életútját, és elemezték festészetének fontos állomásait, de kevésbé ismert alkotásairól: akvarelljeiről és pasztelljeiről is értekeztek. A tanácskozás résztvevői többek között Milan Konjović festményeinek és a hagyománynak az összefüggéséről, képeinek metaforikus és antropológiai jegyeiről tartottak előadást, s kijelölték a helyét a kortárs európai képzőművészetben. Milan Konjović és a művészeti mozgalom kapcsolatát vizsgálták, kitértek munkásságának sajtóviszhangjára, a festővel való személyes barátságukról szóltak, méltatták művészi hitvallását, s kihangsúlyozták, hogy Konjović mindig is azt vallotta, hogy a festészetnek mindig festészetnek kell maradnia, a festészet szolgálatában kell állnia, hogy betölthesse valódi funkcióját.

Az ülészak résztvevői az újvidéki tanácskozást követően ellátogattak Zomborba, a Konjović Képtárba, megtekintettek három portréfilmet, s találkoztak a kilencvenéves festővel is.

A tanácskozás anyaga az év végén kötetbe gyűjtve megjelenik.

RUDO BRTAŃ TANULMÁNYA SZÉKÁCS JÓZSEFRŐL — A Nový život vajdasági szlovák irodalmi folyóirat tavaly decemberben megjelent számában közölte Rudo Brtaň cseh-szlovákiai irodalomtudós tanulmányát Székács Józsefről. A szerző megállapítja, hogy a szláv irodalmakat a magyarok felé csak olyasvalaki közvetíthette, aki kapcsolatban állt a szláv népekkel és nyelvekkel, vagy magánszorgalomból olvasott bele valamelyik szláv nép irodalmába. Szerinte Székács a szláv népek irodalmának, pontosabban a szerb népdalok fordításának úttörője volt. Neve szlovák eredetre utal. Orosházán élő szülei szlovákok voltak. Székács mezőberényi és soproni tanulmányai alatt elmagyarosodott, és könnyebb volt befogadnia az új magyar verselést, mint visszafordulni a szlovák gyökerekhez.

Brtaň hangsúlyozza, hogy Székács életében az egyik legjelentősebb for-

dulat 1829-ben állt be, amikor nevelőként állást kapott a szerb Jovan Nikolicnál. Ugyanebben az időben Theodor Stratimirovičnál Székács kortársa, Michal Godra szlovák költő volt nevelő. Székács többször is találkozott Godrával, aminek a jelentősége főleg a későbbi évek során mutatkozott meg. Számos hasonlóság is volt közöttük, így például mindketten lefordították Horatius ódáit. Godra „segített” neki csehből is fordítani. 1837-ben több levelet is váltottak. Székács tudta, hogy Godrának megvan Vuk Pesmaricája, ezért kölcsönkérte tőle, és több verset lefordított belőle, majd visszaküldte Godrának, aki akkor Bajszán tartózkodott.

Míg Székács a szerbek között élt, alkalmat nyílt elsajátítani az ő nyelveket, amihez azonban nagyban hozzájárult az, hogy gyerekkorában jól tudott szlovákul, és ez elősegítette a másik szláv nyelv befogadását. Szerb nyelvtudásának a „következménye” volt az 1836-ban megjelent Szerb népdalok és hősregék című gyűjtemény.

Székács fordította Ján Kollár szlovák költő verseit is. Brtaň felhívja a figyelmet arra, hogy érdemes lenne Székács kéziratái között megkeresni ezeket a fordításokat, melyekkel ő tulajdonképpen a szláv nyelvekből való fordítást gyakorolta. Brtaň szerint Székács tudta értékelni a szerb, a szlovák és a cseh népdalok romantikus érzésvilágát.

Rudo Brtaň tanulmánya második részében Székács elődeiről ír, és közülük kettőt emel ki: az egyik Kazinczy Ferenc, akinek alkalmat volt a Magyarországon élő szláv népek nyelvével, szokásaival, folklórijával közelebből is megismerkedni. A másik Mihail Vitković, (Vitkovics Mihály), akinek az anyanyelve szerb volt, de magyarul verselt, és szerb nyelvből fordított. Vitkovicsot barátság fűzte Lukijan Mušickihez, de többször találkozott Vukkal is. A szlovákok számára a szerb irodalmat Samuel Rožnay és Pavel J. Šafarik fedezte fel. Ők voltak az elsők, akik Vuk Karadžićra is felhívták a figyelmet. Brtaň a későbbiekben leírja, ki hogyan próbálta megoldani a nép-

dalok, versek lefordításának nehézségeit tanulmánya végén pedig feltárja, hogy hogyan tudta mindezt később Székács hasznosítani, hogy Vuk megismerésénél hogyan vált hasznára a „szlovák kapcsolat”: Ján Kollár, Michal Godra és mások barátsága.

R. A.

TANYASZÍNHÁZ — Július 2-a és augusztus 1-je között huszonegy jugoszláviai magyar és öt magyarországi faluban mutatta be a Tanyaszínház alkalmi társulata Vörösmarty Mihály *Csongor és Tünde* című verses mesejátékát. Az előadás eredetileg az újvidéki Művészeti Akadémia elsőéves színművészhallgatók vizsgaelőadásának

készült, a Tanyaszínház produkciójában azonban a harmadévesek, színművészek, valamint amatőr színészek is fellépnek. A darabot Soltis Lajos állította színpadra. Főbb szerepekben: Szőke Zoltán (Csongor), Szántó Valéria (Tünde), Simon Mihály (Balga), Rózsa Ilona (Ilma), és Modri György (Mírigy). Az előadásról egyik következő számunkban teszünk közzé bírálatot.

BORI IMRE MANDÁTUMÁNAK MEGHOSSZABBÍTÁSA — A Forum Könyvkiadó Kiadói Tanácsának és dolgozóinak javaslatára a kiadóház központi munkástanácsa június végi értekezletén újabb négyéves megbízási időre ismét Bori Imrét nevezte ki a *Hid* főszerkesztőjének.